

جستجوی عدالت در جرایم خشونت علیه زنان و دختران



هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان
کمیشنی عالی ملل متحد برای حقوق بشر
دسمبر ۲۰۲۰

فهرست مطالب

۱. فشرده‌ی گزارش.....	4
۲. روش تهیه‌ی گزارش (میتودولوژی).....	6
۳. طی مراحل جرایم خشونت علیه زنان و دختران.....	7
الف. معلومات پیرامون قربانیان.....	7
ب. معلومات پیرامون مرتکبین.....	8
ج. حل و فصل قضایا.....	8
نهایی سازی توسط سیستم عدلی (محکمه ابتدائیه).....	8
غیبت یا انصراف شاکی از قضیه‌ی گزارش شده.....	10
ناکامی در توقیف یا نهایی سازی.....	11
حل و فصل غیر رسمی.....	11
د. میعاد زمانی طی مراحل قضیه.....	12
۴. موضوعات مشخص قابل نگرانی.....	13
الف. توقیف خودسرانه زنان: [به اتهام] "فرار از منزل" و اقدام به زنا.....	13
ب. مجبور ساختن به خودسوزی یا خودکشی.....	14
ج. "قتل ناموسی".....	15
د. ازدواج اطفال.....	16
ه. رسیدگی به قضایای تجاوز جنسی.....	17
انجام آزمایشات طبی.....	17
تجاوز که به عنوان رابطه جنسی خارج از رابطه زوجیت مورد پیگرد قرار گرفت.....	18
۵. نتیجه گیری.....	19
۶. پیشنهادات.....	21

عکس: یونا/فریدون پویا

۱. فشرده‌ی گزارش

انفاد قانون منع خشونت علیه زن در افغانستان در سال ۲۰۰۹ به عنوان یک گام مهم در راستای تلاش‌ها برای تقویت محافظت قانونی از زنان و دختران پنداشته می‌شود. بررسی که از سوی بخش حقوق بشر هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان (یوناما) و دفتر کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر (OHCHR) از سپتامبر ۲۰۱۸ الی فبروری ۲۰۲۰ صورت گرفت، نشان می‌دهد که هرچند عملکرد سکتور عدلی و قضائی در برابر خشونت علیه زنان و دختران که در قانون منع خشونت علیه زن جرم انگاری شده‌اند، رو به بهبود می‌باشد، ولی این سکتور در موارد متعدد در قسمت محافظت زنان و دختران ناموفق بوده است.

در طول ۱۸ ماه، یوناما ۳۰۳ مورد خشونت علیه زنان و دختران را مستند سازی نمود. هدف این مستند سازی، بررسی فرایند رسیدگی عدلی و قضایی به جرایم گزارش شده بود تا درک گردد که چه نوع جبران توسط نظام عدلی و قضایی افغانستان، مخصوصاً سه نهاد دولتی یعنی ریاست‌های امور زنان، خرنوالی‌های اختصاصی مبارزه با خشونت علیه زنان و واحد‌های حل منازعات فامیلی در پولیس ملی که جهت تامین دسترسی زنان به عدالت توظیف گردیده‌اند، برای زنان و دختران [قربانی خشونت] فراهم گردید. سه نهاد متذکره در کل به نام نهادهای منع خشونت علیه زنان نامیده می‌شود. همچنان، یوناما آمار کلی جرایم خشونت علیه زنان و دختران را که به این نهادها گزارش شد، مورد نظارت قرار داد تا درک وسیع‌تر از انواع جرایم گزارش شده و چگونگی رسیدگی به آنها، حاصل گردد. با توجه به بعضی محدودیت‌ها در جمع‌آوری معلومات، ادعا نمی‌گردد که این گزارش شامل معلومات جامع در مورد پاسخ سکتور عدلی و قضائی به جرایم خشونت علیه زنان و دختران در سراسر کشور، می‌باشد.

هرچند عملکرد سکتور عدلی در برابر خشونت علیه زنان و دختران رو به بهبود می‌باشد، اما این سکتور در قسمت محافظت زنان و دختران در موارد متعدد ناموفق بوده است.

از مجموع ۳۰۳ قضیه‌ی که توسط یوناما مستند سازی گردید، تنها نصف آن (۴۹ درصد) به گونه‌ی کامل از مجرای نظام عدلی و قضایی طی مراحل گردید و مورد فسیله محکمه ابتدائیه قرار گرفت.^۱ قابل تامل است که تقریباً ۱۷ درصد قضایای ثبت شده، توسط نهاد‌های منع خشونت علیه زنان مورد رسیدگی قرار نگرفتند زیرا متضررین قضایا،

هیچ شکایتی را درج نکردند یا [پس از درج شکایت] بعداً از آن منصرف شدند. این امر به اساس قانون منع خشونت علیه زن میسر است زیرا در قانون مذکور تصریح شده است که از مجموع ۲۲ جرم، تعقیب ۱۷ جرم باید به اساس درج شکایت از سوی متضرر یا وکیل وی صورت گیرد و اگر متضرر از شکایت خود صرف نظر نماید، تعقیب عدلی این جرایم کاملاً متوقف می‌شود. اما، این موضوع [صلاحیت مجنی علیه برای تجویز تعقیب عدلی و متوقف ساختن آن] مسئولیت بزرگی را متوجه زنان می‌سازد تا نظام عدلی را قانع سازد که برای شان کار کند درحالی‌که این نظام باید به نمایندگی از آنها اقدام نماید. ناکامی در تحقیق و تعقیب کامل جرایم به دلیل عدم موجودیت متضرر به ویژه در قضایای ازدواج کودکان که بعید است آنها بتوانند مستقلانه به نظام عدلی و قضایی مراجعه نمایند، هویدا است.

از مجموع ۳۰۳ قضیه، ۳۱ درصد آنها بنا بر دلایل مختلف مانند ناتوانی در توقیف مرتکب در طی سه ماه^۲ یا حفظ دوسیه پس از حل قضیه توسط میکانیزم‌های غیر رسمی مانند میانجی‌گری، مورد رسیدگی قرار نگرفت. علاوه بر آن، ارزیابی مشروح یک قسمت از قضایای مستند سازی شده نشان می‌دهد که اکثر این قضایا طبق موعد زمانی تعیین شده در قانون اجراءات جزائی (سال ۲۰۱۴) طی مراحل شده و در مجموع با تاخیر ناموجه در تحقیق، تعقیب و رسیدگی مواجه نشده است.

^۱ قوه قضائیه افغانستان متشکل از محکمه ابتدائیه، محاکم استیناف و ستره محکمه می‌باشد. ماده ۱۱۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان.

^۲ به دلیل منابع محدود، یوناما قضایایی را که دستگیری مرتکب در این مدت [سه ماه] صورت نگرفت، پیگیری نکرد.

همچنان، یوناما ناکامی واضح را در خصوص پاسخ نظام عدلی در برابر جرایم خشونت علیه زنان و دختران شناسایی نمود. به گونه‌ی مثال، یوناما دریافت که نهاد های منع خشونت علیه زنان آنچه را که "جرایم اخلاقی" گفته می شود مانند "فرار از منزل" یا اقدام به زنا³ ثبت کردند هرچند مورد اولی در قانون جرم انگاری نشده است. برعلاوه، یوناما ۴۰ قضیه را که زنان مجبور به خودکشی یا خودسوزی شدند نیز مستند سازی نمود. در اکثر این رویدادها، زنان برای دریافت کمک از خانواده یا جوامع شان تلاش کردند ولی موفق نشدند. این واقعیت که زنان احساس کردند که برای فرار از خشونت هیچ چاره‌ی جز ارتکاب چنین اعمال مفرط را ندارند، بیانگر بی اعتمادی شدید آنها نسبت به نظام عدلی بوده و نشان‌دهنده‌ی آنست که زنان برای رهائی خود از خشونت، به عدم حمایت معتقد بوده یا واقعاً عدم حمایت را تجربه نموده اند.

درحالیکه معلومات جمع آوری شده توسط یوناما نشان می دهد که میزان محکومیت در قضایای قتل زنان و دختران در مقایسه با [یافته های] بررسی قبلی افزایش یافته است،⁴ رویداد هایی که "قتل های ناموسی"⁵ گفته می شوند، کماکان به وقوع می پیوندد و میزان محکومیت در چنین قضایا بسیار پائین می باشد. چنین قضایا منعکس کننده‌ی این دیدگاه است که طبق نورم های فرهنگی، عنعنوی یا ظاهراً مذهبی، زنان باید تنبیه گردد تا "عزت خانواده" مجدداً بر گردد.

تحقیق و تعقیب قضایای تجاوز جنسی نیز نگرانی های جدی را در مورد رویکرد مسئولین عدلی در برابر این جرم به بار آورده است. معلوماتی که در دسترس یوناما قرار گرفته، نشان می دهد که روی آزمایشات طبی به طور نا مناسب اتکاء صورت می گیرد تا مدارک برای خشونت جنسی فراهم گردد و ممکن در این میان از زنان توقع برود که این آزمایشات را بدون ابراز رضایت آگاهانه، تحمل نمایند. به همین ترتیب، مایه‌ی نگرانیست که تعدادی از موارد تجاوز جنسی گزارش شده، توسط مسئولین عدلی به عنوان قضایای روابط جنسی توأم با رضایت طرفین [زنا] مورد رسیدگی قرار گرفته که این عمل در کود جزا جرم انگاری شده و بدون شک تأثیرات مخرب روی تمایل زنان به گزارش قضایای تجاوز جنسی دارد.

نخستین موارد کووید - ۱۹ در افغانستان در ماه فبروری ۲۰۲۰ شناسایی شد. از آن زمان بدینسو، بررسی دوامدار که از سوی یوناما انجام شد نشان داد که قضایای خشونت علیه زنان و دختران افزایش یافته است زیرا [زنان و دختران] در امر گزارشدهی قضایا و دسترسی به مصونیت، با مشکلات مواجه می باشند. مشخصاً در وضعیت فعلی، این نهایت مهم است که دولت جمهوری اسلامی افغانستان به اولویت دادن محافظت زنان و دختران در برابر خشونت ادامه دهد، اطمینان حاصل نماید که آنها (زنان و اطفال) به عدالت دسترسی دارند، و مرتکبین را به پنجه عدالت بکشاند. پیشرفت ها بسیار بطی بوده ولی عملاً صورت گرفته است. لازم است که روند پیشرفت ها تسریع گردد.

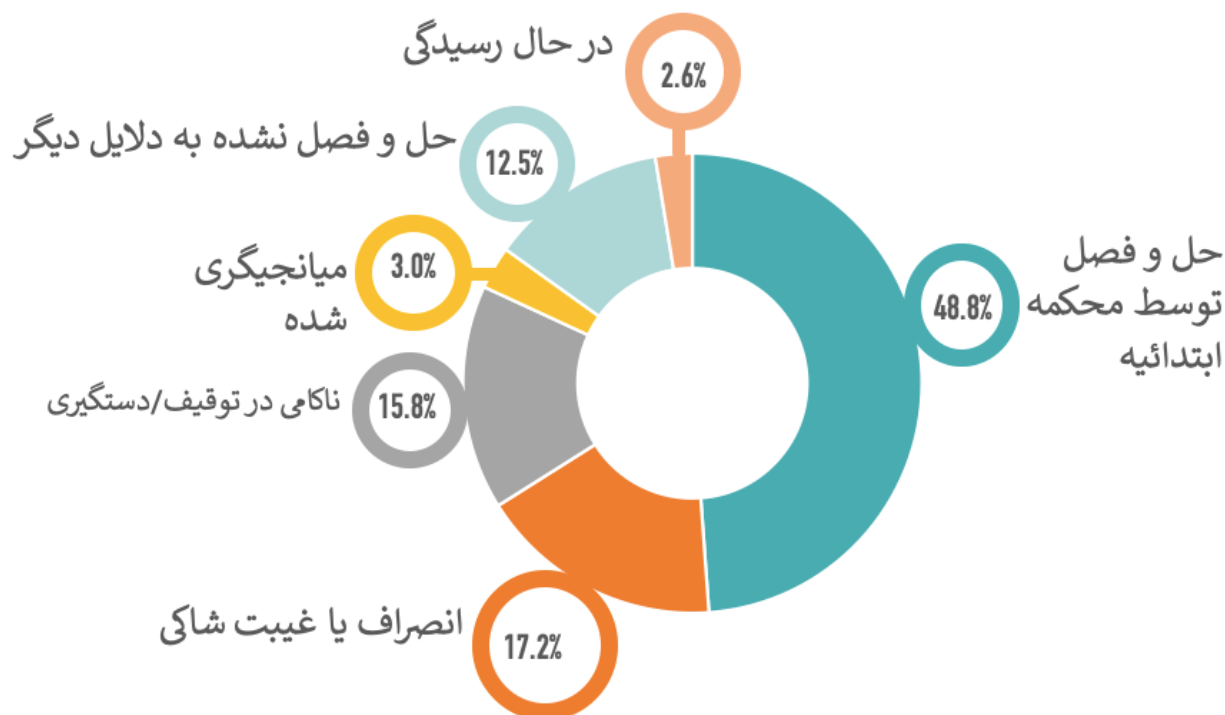
³ زنا واژه عربی بوده و برای توضیح ممنوعیت فعل زنا (مقاربت جنسی) خارج از رابطه زوجیت در شریعت اسلامی به کار برده می شود. عمل زنا در شریعت شامل جرایم حدود بوده یا عمل که خلاف اوامر خداوند دانسته می شود و مستلزم مجازات حتمی می باشد.

⁴ از سال ۲۰۱۰ بدینسو، یوناما رویداد های خشونت علیه زنان و دختران را در سراسر افغانستان مستند سازی می نماید و تلاش های دولت در راستای رسیدگی به این قضایا به ویژه از طریق تطبیق قانون منع خشونت علیه زن را نظارت می کند. مشخصاً، به گزارش یوناما/دفتر کمیشنی عالی ملل متحد برای حقوق بشر تحت عنوان عدالت از نگاه زنان افغان: قضایای خشونت علیه زنان که از طریق میانجیگری و فیصله محاکم مورد رسیدگی قرار گرفته اند، سال ۲۰۱۵؛ گزارش یوناما/دفتر کمیشنی عالی ملل متحد برای حقوق بشر تحت عنوان بی عدالتی و معافیت: میانجیگری در جرایم خشونت علیه زنان، می ۲۰۱۸، که در وبسایت ذیل قابل دسترس هستند، مراجعه شود:

<https://unama.unmissions.org/women%27s-rights-reports>

⁵ برای استفاده این گزارش، یوناما رویداد های قتل را هنگامی تحت نام آنچه که "قتل های ناموسی" خوانده می شود، مستند سازی نمود که معلومات نشان داد که مرتکب همسر یا یک تن از اقارب اناثیه ای خویش را به منظور دفاع از ناموس خود به قتل رسانده است، این تقسیم بندی در قانون جزای ۱۹۷۶ افغانستان وجود داشت. کود جزای ۲۰۱۸ [دفاع] از "ناموس" را به عنوان دلیل موجه برای ارتکاب قتل نمی شمارد.

حل و فصل جرایم گزارش شده ای خشونت علیه زنان و دختران



۲. روش تهیه‌ی گزارش (میتودولوژی)

این گزارش به اساس بررسی که از سپتامبر ۲۰۱۸ الی فبروری ۲۰۲۰ توسط یوناما در سراسر کشور صورت گرفت، تهیه شده است. یوناما پاسخ [اجراآت] نهاد های منع خشونت علیه زنان را در قبال جرایم گزارش شده‌ی مندرج قانون منع خشونت علیه زن و همچنان قتل که در کود جزای ۲۰۱۸ جرم انگاری شده است، به بررسی گرفت.^۶ یوناما منظمأ از نهاد های رسیدگی به قضایای خشونت علیه زنان در مراکز ولایات در سراسر کشور دیدن نمود تا بررسی نماید که به چه تعداد جرایم خشونت علیه زنان و دختران در هر ماه نزد این نهادها ثبت می گردد. همچنان، یوناما معلومات مفصل پیرامون ۱۲ نوع مشخص خشونت علیه زنان و دختران^۷ را جمع آوری نمود تا درک بهتر از نحوه رسیدگی به این جرایم در نظام عدلی رسمی کسب نماید که این امر در کل منتج به ثبت ۳۰۳ قضیه گردید. از مجموع قضایای ثبت شده [۳۰۳ قضیه]، یوناما ۷۸ قضیه را که از طریق سیستم عدلی و قضائی رسمی الی محکمه ابتدائیه مورد

^۶ قانون منع خشونت علیه زن ۲۲ مورد خشونت علیه زنان و دختران را جرم انگاری نموده است. برای نظر اجمال مشر ح از چهارچوب حقوقی پیرامون منع خشونت علیه زنان و دختران در افغانستان، لطفاً به گزارش یوناما تحت عنوان راه درازی برای پیمودن: تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان در افغانستان، سال ۲۰۱۲؛ گزارش یوناما/کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر تحت عنوان راه درازی برای پیمودن: گزارش جدید پیرامون تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان در افغانستان، سال ۲۰۱۳؛ گزارش یوناما/کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر تحت عنوان عدالت از دید زنان افغانستان: قضایای خشونت علیه زنان که از طریق میانجیگری و فیصله محاکم حل و فصل شده اند، سال ۲۰۱۵؛ گزارش یوناما/کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر تحت عنوان بی عدالتی و معافیت از مجازات: میانجیگری در تخلفات جزائی خشونت علیه زنان، می ۲۰۱۸؛ که در وب سایت ذیل قابل دسترس است، مراجعه شود:

<https://unama.unmissions.org/women%27s-rights-reports>

^۷ این اعمال جرمی عبارتند از: قتل؛ تجاوز جنسی؛ مجبور ساختن به فحشا؛ ثبت و نشر هویت قربانی؛ آتش زدن یا استفاده از مواد کیمیای یا سایر مواد خطرناک؛ مجبور ساختن به خودسوزی یا خودکشی یا استفاده از مواد زهری یا سایر مواد خطرناک؛ مجروح یا معیوب ساختن؛ فروش یا خرید به مقصد یا برای ازدواج؛ بد دادن؛ ازدواج اجباری؛ ازدواج اطفال؛ انزوای اجباری.

رسیدگی قرار گرفته بود، مورد تحلیل بیشتر قرار داد تا بررسی نماید که آیا جرایم خشونت علیه زنان و دختران در موعد زمانی مندرج قانون اجراءات جزائی مورد رسیدگی قرار می گیرند یاخیر؟.

هرچند یوناما روی جمع آوری معلومات از نهاد های منع خشونت علیه زنان تمرکز کرد تا از نتایج رسیدگی سیستم عدلی رسمی آگاه شود، اما در بعضی موارد ماموریت ملل متحد جرایم خشونت علیه زنان و دختران را ثبت کرد که به سیستم عدلی رسمی گزارش نشده بودند، مثلاً هنگامی که قربانی یک مورد را مستقیماً به یوناما گزارش داد یا زمانیکه چنین جرایم به درگیری های مسلحانه جاری پیوند داشت.

به رغم ارتباط دوامدار با مسئولین نهاد های منع خشونت علیه زنان در افغانستان، بعضاً آنها یا مایل نبودند ویا قادر نبودند تا معلومات را با یوناما شریک سازند. عدم ثبت اسناد به گونه‌ی درست و هماهنگی و تشریک معلومات ضعیف میان نهاد های منع خشونت علیه زنان مشخصاً روند جمع آوری معلومات را صدمه زدند. در موارد زیاد، یوناما قادر نبود تا قضیه‌ای را که معلومات ابتدائی در مورد آن را ثبت کرده بود، پیگیری نماید که دلیل آن ناتوانی نهادهای منع خشونت علیه زنان در ثبت درست قضیه بوده یا اینکه نهاد مذکور نتوانست دوسیه‌ی مربوط را پیدا کند. در مجموع، ناامنی و منابع محدود چالش هایی را فرا راه یوناما قرار داد و از این جهت، یوناما نتوانست از نهاد های منع خشونت علیه زنان در سطح ولسوالی معلومات جمع آوری نماید. در نتیجه، این گزارش شامل بررسی تمام جرایم گزارش شده‌ی خشونت علیه زنان و دختران و نحوه رسیدگی نظام عدلی به آنها در سراسر کشور نبوده و نه در تلاش آن می باشد.

در جریان روند جمع آوری معلومات، یوناما اصول حفظ حریمیت، عدم مداخله و عدم مزاحمت را رعایت کرده و مهمتر از همه، اصل "آسیب نرساندن" را در نظر داشته است.

۳. طی مراحل جرایم خشونت علیه زنان و دختران

از سپتمبر ۲۰۱۸ الی فبروری ۲۰۲۰، یوناما در مجموع ۳۰۳ مورد جرایم خشونت علیه زنان و دختران را در ۲۹ ولایت افغانستان^۸ ثبت ثبت و روند رسیدگی به آنها توسط نظام عدلی را تا مرحله اصدار حکم محکمه ابتدائیه یا حل فصل آنها توسط مراجع دیگر، پیگیری نمود.^۹ این قضایا شامل جرایم آتی بود: ۹۶ قضیه تجاوز جنسی به شمول هشت قضیه اقدام به تجاوز؛ ۷۳ مورد قتل به شمول ۲۲ مورد قتل به دلیل آنچه که "قتل ناموسی" گفته می شود؛ ۴۱ مورد جراحت یا معیوب ساختن؛ ۴۰ مورد مجبور ساختن به خودسوزی یا خودکشی؛ ۱۸ قضیه ازدواج اجباری؛ ۱۶ قضیه ازدواج اطفال؛ شش قضیه مجبور ساختن به فحشا؛ پنج قضیه آتش زدن یا استفاده از مواد کیمیای یا سایر مواد خطرناک؛ چهار قضیه بد دادن؛^{۱۰} دو قضیه خرید یا فروش به مقصد یا بهانه ازدواج؛ و دو قضیه انزوای اجباری.^{۱۱}

الف. معلومات پیرامون قربانیان

به اساس معلوماتی که توسط یوناما جمع آوری شد، حداقل ۳۷.۳ درصد قربانیان خشونت را دختران زیر سن ۱۸ سال (سن ۸.۶ درصد قربانیان مشخص نگردید) تشکیل می داد. همچنان، ۵۴.۸ درصد قربانیان

^۸ مشخصاً: بدخشان (۱۲)؛ بادغیس (۱۲)؛ بغلان (۱۵)؛ بلخ (۱۱)؛ بامیان (۳۵)؛ دایکندی (۱)؛ فاریاب (۲۰)؛ غزنی (۷)؛ غور (۷)؛ هرات (۶۹)؛ هلمند (۱)؛ جوزجان (۱۰)؛ کابل (۲)؛ کندهار (۲)؛ کاپیسا (۹)؛ خوست (۲)؛ کنر (۱۱)؛ کندز (۶)؛ لغمان (۴)؛ میدان وردک (۱)؛ ننگرهار (۲۳)؛ پکتیکا (۵)؛ پکتیا (۷)؛ پنجشیر (۲)؛ پروان (۷)؛ سمنگان (۶)؛ تخار (۱۰)؛ ارزگان (۳)؛ زابل (۳). تعداد قضایایی که در هر ولایت ثبت شد، اغلباً به اساس میزان و نوع جرایمی می باشد که گزارش شده است. یوناما تلاش کرد تا حدی که منابع اجازه می داد و دسترسی میسر بود، ۱۲ جرم فوق را که به نهاد های منع خشونت علیه زنان گزارش شد، ثبت نماید.

^۹ قضایا معمولاً در محکمه استیناف یا ستره محکمه پیگیری نشد.

^{۱۰} بد دادن، عبارت از عمل "دادن" یک خانم یا دختر در بدل قتل، تجاوز، یا سایر عمل جرمی است تا منازعه میان دو خانواده حل گردد.

^{۱۱} هیچ قضیه‌ای ثبت و نشر هویت قربانی، توسط یوناما مستند سازی نگردید.

متاهل، ۲۹.۴ درصد مجرد، و ۴.۳ درصد بیوه بودند در حالیکه حالت مدنی ۱۱.۶ درصد قربانیان مشخص نبود. تنها ۱۰ درصد قربانیان دختران متاهل زیر سن ۱۸ سال بودند.

تنها ۱۹.۸ درصد قربانیان با سواد بوده در حالیکه ۴۰.۶ درصد آنها بی سواد بودند؛ سواد ۳۹.۶ درصد قربانیان مشخص نبود. قابل ذکر است که به نظر نمی رسد سواد قربانیان خشونت تاثیر قابل ملاحظه‌ای روی نتایج قضایا داشته باشد. در قضایای که مرتکبین مجرم شناخته شدند، ۴۱.۷ درصد قربانیان آن باسواد و در ۴۴.۷ درصد قضایا قربانیان آن بیسواد بودند.

ب. معلومات پیرامون مرتکبین

تقریباً در نصف قضایای ثبت شده، مرتکبین قضایا را مردانی تشکیل می دادند که از جمله اقارب نزدیک قربانی بودند. گفته می شود که شوهر عامل عمده خشونت در ۳۳.۳ درصد قضایا بود که به تعقیب آن پدران (۸.۹ درصد) قرار داشتند. برادران، نامزدان و شوهرخواهر عامل عمده در ۷.۶ درصد قضایای خشونت بودند. قرابت قربانی و مرتکب در ۲۵.۷ درصد قضایا مشخص نگردید.^{۱۲}

در ۶۶.۳ درصد قضایای ثبت شده، عامل اصلی خشونت توقیف گردیدند.

۳۷.۷ درصد قربانیان را در جرایمی که توسط یوناما مستند سازی گردید، دختران زیر سن ۱۸ سال تشکیل می دهند. تقریباً در نصف قضایای مذکور، عامل خشونت یک مرد از اقارب نزدیک [قربانی] بود.

ج. حل و فصل قضایا

یوناما روند رسیدگی به جرایم گزارش شده علیه زنان و دختران را الی بسته شدن قضیه توسط نهاد های منع خشونت علیه زنان به اساس فیصله‌ی محکمه ابتدائیه، انصراف شاکی، یا عدم حل و فصل مانند ناکامی در توقیف مرتکب در میعاد زمانی مناسب، مورد بررسی قرار داد.

نهایی سازی توسط سیستم عدلی (محکمه ابتدائیه)

از مجموع ۳۰۳ قضیه‌ی که توسط یوناما ثبت شد، حدود نیم آنها - ۴۸.۸ درصد - توسط محکمه ابتدائیه حل و فصل شده و در ۴۱.۳ درصد قضایا، مرتکبین مجرم شناخته شده در حالیکه در ۷.۶ درصد قضایا، عاملین برائت حاصل نمودند.

به اساس قانون منع خشونت علیه زن، از مجموع ۲۲ جرم مندرج در آن، تعقیب عدلی ۱۷ جرم باید به اساس درج شکایت از سوی مجنی علیها یا وکیل وی صورت گیرد و در صورتیکه شاکی از شکایت خود انصراف نماید، پیگرد عدلی این قضایا کاملاً متوقف می شود.^{۱۳} پنج جرمی که "جدی" پنداشته می شود و از [لست فوق] مستثنی می باشد، عبارتند از: تجاوز جنسی؛ مجبور ساختن به فحشا؛ ثبت و نشر هویت قربانی؛ آتش زدن یا استفاده مواد کیمیای یا سایر مواد خطرناک؛ و مجبور ساختن به خود سوزی یا خودکشی. به همین ترتیب، تحقیق و تعقیب قضیه‌ی قتل به اساس کود جزاء مشروط به درج شکایت نمی باشد. در رابطه به قضایای جرایم "جدی" فوق الذکر و قتل که توسط یوناما ثبت شد، متهمین در ۴۸.۲ درصد این گونه قضایا مجرم شناخته شده و در ۹.۱ درصد برائت حاصل نمودند.

از مجموع ۳۰۳ قضیه‌ی که توسط یوناما ثبت شد، تنها نیم این قضایا در نظام عدلی، الی اصدار حکم محکمه طی مراحل گردید.

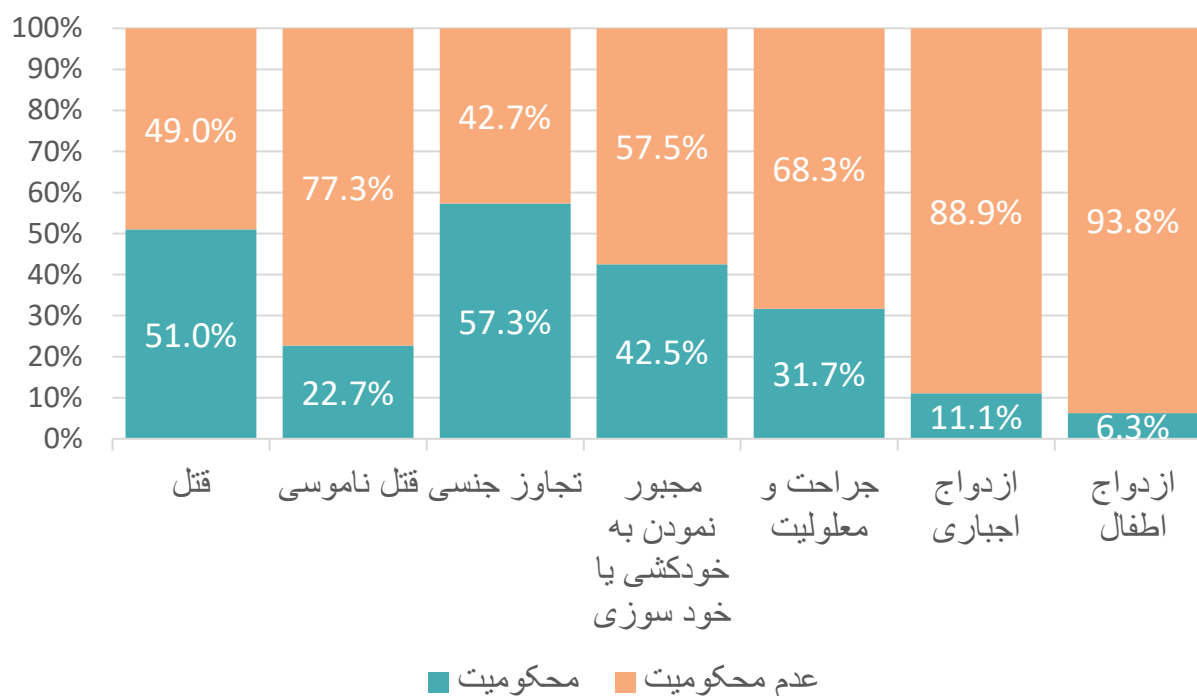
^{۱۲} این الزاماً بدان معنی نیست که مرتکب برای قربانی ناشناخته بود، بلکه به این معنی است که نهاد منع خشونت علیه زنان در مورد بعضی قضایا قادر به ارائه معلومات در این عرصه به یوناما نبود.

^{۱۳} ماده ۳۹ قانون منع خشونت علیه زن.

در رابطه به ۷۳ قضیه قتل که توسط یوناما ثبت شد، متهمین در ۴۲.۵ درصد قضایا مجرم شناخته شدند و در ۶.۸ درصد برائت حاصل نمودند. باوجود آن، هنگامی که قتل‌هایی ارتكابی به دلایل آنچه که "قتل" ناموسی^{۱۴} گفته می‌شوند، (۲۲ قضیه) به گونه‌ی جداگانه تحلیل گردید، میزان محکومیت به ۲۲.۷ درصد کاهش یافت در حالیکه میزان محکومیت در قتل‌های غیر "ناموسی" به ۵۱ درصد (۵۱ قضیه) افزایش یافت.

در رابطه به ۹۶ قضیه‌ی تجاوز جنسی و اقدام به تجاوز جنسی که توسط یوناما ثبت شد، متهمین در ۵۷.۳ درصد قضایا مجرم شناخته شده و در ۹.۴ درصد چنین قضایا برائت حاصل نمودند. در خصوص ۴۰ قضیه‌ی مجبور ساختن به خودسوزی یا خودکشی، ۴۲.۵ درصد قضایا منجر به محکومیت شده و ۷.۵ درصد چنین قضایا به برائت انجامید.^{۱۵}

نرخ محکومیت در جرایم مستند سازی شده



هنگامی که [یافته‌های این گزارش] با نتایج بررسی گذشته‌ای یوناما مقایسه می‌شود، مشاهده می‌گردد که سطح محکومیت برای جرایم خشونت علیه زنان و دختران افزایش یافته است.^{۱۵} این امر ممکن برخاسته

^{۱۴} یوناما در مجموع ۱۱ قضیه آتش زدن یا استفاده از مواد کیمیای یا سایر مواد خطرناک (۵ قضیه) و مجبور ساختن به فحشا (۶ قضیه) را ثبت کرد که این رقم خیلی کوچک‌تر از آنست که نتیجه‌گیری معنی‌دار از آن صورت گیرد. طوریکه در فوق ملاحظه شد، هیچ قضیه‌ی ثبت و نشر هویت قربانی توسط یوناما مستند سازی نشد. به همین ترتیب، یوناما تعداد بسیار اندک قضایای بد دادن (۴ قضیه)، خرید و فروش به مقصد یا بهانه ازدواج (۲ قضیه)، و انزوای اجباری (۲ قضیه) را مستند سازی نمود که این رقم کوچک‌تر از آنست که در مورد میزان محکومیت در آن بتوان نتیجه‌گیری کرد.

^{۱۵} از اگست ۲۰۱۴ الی فیروری ۲۰۱۵، یوناما ۱۱۰ مورد جرایم خشونت علیه زنان و دختران را مستند سازی نموده و دریافت که تنها ۱۰ قضیه منجر به محکومیت شده است. از اگست ۲۰۱۵ الی دسامبر ۲۰۱۷، یوناما ۲۸۰ قضیه قتل و "قتل ناموسی" که به نهاد‌های منع خشونت علیه زنان گزارش شده بود، را مستند سازی کرد. تنها ۱۸ درصد قضایای مذکور منجر به محکومیت مرتکبین شد. به گزارش یوناما/کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر تحت نام عدالت از دیدگاه زنان افغانستان: قضایای خشونت علیه زنان که از طریق میانجیگری و فیصله محاکم حل و فصل شد، سال ۲۰۱۵؛ و گزارش یوناما/کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر تحت عنوان بی‌عدالتی و معافیت از مجازات: میانجیگری تخلفات جزائی و فیصله محکمه، ماه می ۲۰۱۸ که در وب‌سایت ذیل قابل دسترس است، مراجعه شود:

از توسعه‌ی بطنی ولی دوامدار نهاد های منع خشونت علیه زنان در سراسر افغانستان¹⁶، و همچنان توجه بهتر به اینگونه جرایم و هماهنگی بیشتر میان مسئولین دولت به شمول جلسات منظم کمیسیون منع خشونت علیه زنان در اکثر ولایات طوریکه در قانون منع خشونت علیه زن تصریح شده است، باشد. آگاهی دهی و ارتقای ظرفیت دوامدار توسط جامعه مدنی نیز عامل این تحول بوده می تواند.

درحالیکه از این پیشرفت ها استقبال می شود، اما کار های بیشتر باید صورت گیرد تا اطمینان حاصل گردد که زنان و دختران شاهد تامین عدالت در برابر جرایم خشونت باشند. بطور مثال، بررسی یوناما نشان می دهد که جرایم خشونت علیه زنان و دختران که از نظر اجتماعی و از دیدگاه نهاد های منع خشونت علیه زنان زیاد جدی نیستند، دارای میزان پائین محکومیت می باشند زیرا این گونه جرایم احتمالاً توسط نظام عدلی بنابر دلایل مختلف که ذیلاً توضیح می شوند، نادیده گرفته می شود. به عنوان نمونه، میزان محکومیت در قضایای ثبت شدهی مجروح یا معیوب ساختن و ازدواج اجباری بالترتیب ۳۱.۷ و ۱۱.۱ درصد بود.

غیبت یا انصراف شاکی از قضیهی گزارش شده

طوریکه در فوق ملاحظه شد، به اساس ماده ۳۹ قانون منع خشونت علیه زن، از مجموع ۲۲ جرم مندرج قانون، تحقیق و تعقیب ۱۷ مورد جرمی، مشروط به درج شکایت توسط قربانی یا وکیل وی می باشد.

**مرتکبین صرف در ۳۱.۸ درصد
قضایای ثبت شدهی "قتل های ناموسی"
دستگیر شدند در حالی که رقم دستگیری در
قتل های غیر "ناموسی" به ۶۰.۸ درصد
می رسد.**

از مجموع قضایای که توسط یوناما مستند سازی شد، ۱۷.۲ درصد جرایم یا هیچ مورد تعقیب قرار نگرفت و یا اینکه تعقیب آن به اساس ماده ۳۹ قانون منع خشونت علیه زن متوقف شد. در ۱۲.۹ درصد کل قضایا، شاکی از شکایت خود منصرف شد و در ۴.۳ درصد مجموع قضایا، قضیه به دلیل عدم موجودیت قربانی مورد تعقیب قرار نگرفت.

بطور مثال، در سپتمبر ۲۰۱۹، گفته می شود که دو مرد دو دختر ۱۳ و ۱۴ ساله خود را به عنوان همسر با یکدیگر معاوضه کردند. ده روز بعد، دختران نزد پولیس ملی در ساحه، شکایت درج کردند و مرتکبین همان روز توقیف شدند. در اواسط اکتوبر، خانونالی دوسیه را حفظ کرد زیرا دختران همراه با مادران شان از شکایت منصرف شدند. مرتکبین از توقیف رها شدند.

در جنوری ۲۰۱۹، گفته می شود که والدین معتاد به مواد مخدر یک دختر ۱۲ ساله شان را به مردی که می خواست با آن طفل ازدواج کند، به مبلغ ۵۰۰۰۰ افغانی و یک رأس گاو به فروش رسانیدند. حدود ۱۰ روز بعد از فروش، نیروهای پولیس ملی افغانستان پدر دختر و مردی را که دختر را خریده بود، دستگیر کرد. در اواسط فبروری، محکمه ابتدائیه قضیه را حفظ کرد زیرا نه دختر و نه وکیل مدافع وی هیچ شکایتی را درج نکرده بودند. طبق گزارشات، دختر به محکمه اظهار داشت که نمی خواهد شکایتی را درج کند بلکه تنها خواهان فسخ نکاح خود می باشد. متهمین رها شدند.

قابل ملاحظه است که نهاد های منع خشونت علیه زنان بعضی قضایا را بنابر عدم موجودیت شاکی یا به دلیل اینکه از شکایت صرف نظر نموده بود، مورد تعقیب قرار نداد هرچند جرم ارتكابی یکی از جرایمی بود که به اساس قانون منع خشونت علیه زن باید به گونه خوبکار مورد پیگرد عدلی قرار می گرفت. به گونهی مثال، ۳۳.۳ درصد قضایای مجبور ساختن به فحشا، ۴.۲ درصد قضایای تجاوز جنسی، و ۱۲.۵

¹⁶ الی ۳۰ سپتمبر ۲۰۲۰، خانونالی های منع خشونت علیه زنان در تمام ۳۴ ولایت افغانستان در سطوح ابتدائیه و استیناف فعالیت داشتند. در سطح ابتدائی، [از مجموع ۳۴ خانونالی]، ۳۲ خانونالی منع خشونت علیه زنان توسط زنان اداره می شوند. واحد های حل منازعات فامیلی پولیس ملی افغانستان با داشتن ۱۷۸ کارمند زن از مجموع ۴۴۲ پرسونل، نیز در ۳۴ ولایت کشور فعالیت دارند. محاکم منع خشونت علیه زنان در سطوح ابتدائیه و استیناف در تمام ولایات افغانستان ایجاد شده اند.

درصد قضایای انزوای اجباری یا خودکشی مورد پیگرد قرار نگرفت زیرا شاکی از شکایت خود انصراف نمود.

به همین ترتیب، ۱۶.۷ درصد قضایای مجبور ساختن به فحشا، ۲.۱ درصد قضایای تجاوز جنسی، و ۵ درصد قضایای مجبور ساختن به خودکشی یا خودسوزی به دلیل عدم موجودیت شاکی مورد پیگرد قرار نگرفت باوجودی که تحقیق و تعقیب [این جرایم] نیازمند درج شکایت نمی باشد.

بطور نمونه، در اواخر جولای ۲۰۱۹، یک خانم ۲۵ ساله به دلیل خشونت توسط مادر شوهرش، بالای بدن خود تیل پاشید و تلاش کرد تا خود را زنده آتش بزند. وی چهار یا پنج روز بعد از حادثه، در حالی به شفاخانه منتقل شد که سوختگی به گلو، سینه، پشت، بازو و پاهایش رسیده بود. در ماه سپتمبر، قربانی برای خرنوال اظهار داشت که نمی خواهد قضیه را دنبال کند زیرا از آنجائیکه پدر و مادرش فوت کرده است، می ترسد شوهرش وی را طلاق دهد و او هیچ جای برای رفتن نخواهد داشت. قضیه به این دلیل توسط خرنوالی حفظ شد.

ناکامی در توقیف یا نهانی سازی

در ۱۵.۸ درصد قضایا، پولیس در خلال سه ماه بعد از درج ابتدائی شکایت، [متهم] را توقیف نکرده بود.¹⁷ در قضایای قتل، پولیس ملی در ۳۹.۷ درصد قضایا در توقیف متهمین ناکام بود. هنگامی که فقط "قتل های ناموسی" مورد رسیدگی قرار می گرفت، پولیس ملی نتوانست متهمین را در ۶۳.۶ درصد قضایا توقیف نماید. لازم به یادآوریست که در ۶۸.۲ درصد قضایای "قتل های ناموسی" که ثبت شده اند، متهم یکی از اقارب نزدیک و ذکور [قربانی] بود. معلوماتی که توسط یوناما جمع آوری شد، نشان می دهد که دلایل عدم توقیف [متهمین] متفاوت بوده ولی اکثراً گفته می شود که مرتکب به مناطق تحت کنترول عناصر مخالف دولت فرار نموده است. در ۱۲.۵ درصد قضایای دیگر، بنابر دلایل مختلف قضایا نهانی نگردیده بود، مثلاً مسئولین عدلی و قضائی دوسیه را گم کردند، متهم وفات نمود، یا دلایلی که برای یوناما نامعلوم بود.¹⁸

حل و فصل غیر رسمی

قابل ذکر است که تنها سه درصد قضایای مستند سازی شده خارج از نظام عدلی رسمی، از طریق میکانیزم های عنعنوی حل و فصل منازعات یا وساطت توسط نهاد های منع خشونت علیه زنان مورد رسیدگی قرار گرفت.¹⁹ از ۹ قضیه که از این مجرا حل و فصل شد، پنج مورد آن ازدواج اجباری، دو مورد ازدواج اطفال، یک مورد بد دادن و یک مورد مجروح یا معیوب ساختن می باشد. دو قضیه توسط پولیس ملی و دو قضیه توسط ریاست امور زنان میانجیگری شد؛ دو قضیه به ریاست حقوق وزارت عدلیه راجع شد²⁰ و از طریق میانجیگری حل و فصل شد؛ یک قضیه توسط خرنوالی مورد وساطت قرار گرفت؛ و دو مورد خارج از نظام عدلی و قضائی رسمی، توسط بزرگان محل از طریق میانجیگری حل و فصل شد و بعداً توسط قربانیان پیگیری نگردید.

در فیبروری ۲۰۱۹، یک خانم ۲۵ ساله به پولیس ملی مراجعه کرد تا گزارش دهد که در طول مدت ۱۱ سال ازدواج، توسط شوهرش مورد لت و کوب قرار گرفت. قبل از مراجعه به پولیس، موصوف در شفاخانه مورد معالجه قرار گرفت که علایم لت و کوب در بدنش را تأیید می کرد. بعدتر، پولیس برای پیگیری قضیه ی "مجروح یا معیوب ساختن" اقدام کرد، قربانی به پولیس اطلاع داد که نمی خواهد شکایت خود را

¹⁷ به دلیل منابع محدود، یوناما پس از این [دوره زمانی] قضایای را که متهمین آن توقیف نگردیده بود، بیشتر پیگیری نکرد.
¹⁸ در پایان مدت نظارت، ۲.۶ درصد جرایم خشونت علیه زنان و دختران که توسط یوناما مستند سازی شد، هنوز هم در نظام عدلی تحت دوران بود.

¹⁹ احکامی واضح در قوانین افغانستان به شمول قانون منع خشونت علیه زن وجود ندارد که میانجیگری در قضایای جزائی را تعریف، مجاز یا منع قرار داده باشد.

²⁰ ریاست حقوق در کابل قرار دارد و منازعات ناشی از دیون، جایدادها و خانوادگی اشخاص حقیقی و حکمی را به اساس قانون اجراءات مدنی و قانون طرز تحصیل حقوق حل و فصل می کند. آمریت های ولایتی حقوق در ۳۴ ولایت افغانستان وجود دارد.

پیگیری کند زیرا شوهرش به بزرگان خانواده تعهد سپرده بود که دیگر او را مورد لطمه و کوب قرار نمی دهد.

در اپریل ۲۰۱۹، یک خانم ۳۵ ساله به ریاست امور زنان شکایت کرد که کاکایش او را بدون رضایت به پسرش (پسر کاکای خانم مذکور) نکاح کرده تا جایداد پدرش را که از دیر زمان ناپدید شده است، به دست آورد. قضیه به ریاست حقوق ارسال شد و در آنجا قضیه از طریق وساطت حل گردید و خانم با شوهر و کاکایش توافق کرد و به اساس این توافق شوهر موافقت نمود که خانم را طلاق بدهد به شرطی که خانم تقاضای دریافت میراث نکند.

در جولای ۲۰۱۹، یک دختر ۱۵ ساله در یکی از ولسوالی ها از خانه فرار کرده و به مرکز شهر رفت. موصوف در یکی از پوسته های امنیتی توسط نیروهای پولیس ملی توقف داده شد و این نیروها دریافتند که دختر از ناحیه پا مجروح شده زیرا پاپوش مناسب در پاهایش نداشت. موصوف توضیح داد که پدرش می خواست او با مردی در آن ولسوالی به شوهر بدهد و دختر احساس کرد که هیچ چاره ای به جز فرار نداشت تا مانع این ازدواج شود. دختر به مرکز پولیس ملی منتقل شد و در آنجا برای ۱۶ روز ماند تا زمانی که مادر، خواهر و برادرش برای بردن وی آمدند. خانواده [دختر] توافقتنامه ای را در حضور پولیس ملی و نماینده ریاست امور زنان امضاء کرد که [به اساس آن] نظر دختر در مورد ازدواج گرفته خواهد شد، سپس دختر مذکور با خانواده اش آنجا را ترک کردند.

ارزیابی قبلی که توسط یوناما انجام شد، نشان می دهد که میزان قابل ملاحظه ای جرایم خشونت علیه زنان و دختران از طریق سیستم غیر رسمی عدلی مورد میانجیگری قرار گرفت.²¹ میزان پائین میانجیگری قضایای که به اساس این روش ثبت شده اند، ممکن بیانگر این باشد که نهاد های منع خشونت علیه زنان درک نموده اند که جرایم جدی تر مانند جنایت قتل و تجاوز جنسی، باید توسط سیستم رسمی عدلی ثبت و مورد رسیدگی قرار گیرند. یوناما در جریان ارزیابی دریافت که قضایای که جدیت کمتر دارند مانند جرایم کوچک چون لطمه و کوب یا تهدید، بیشتر احتمال دارد که توسط نهاد های منع خشونت علیه زنان میانجیگری شده یا اصلاً ثبت و راجستر نشوند.

از آنجائیکه یوناما معلومات را تقریباً تنها از مسئولین نظام عدلی رسمی جمع آوری کرد تا از فعالیت آن درک بهتر داشته باشد، ممکن است و حتی احتمال دارد که این مسئولین بعضی قضایای را که میانجیگری شدند، به یوناما اطلاع نداده باشند.

د. میعاد زمانی طی مراحل قضیه

یوناما تحلیل مفصل تر را در خصوص ۷۸ قضیه ای جرم خشونت علیه زنان و دختران که توسط نظام عدلی نهائی گردیدند، انجام داد تا مشخص نماید که آیا این قضایا در همخوانی با میعاد زمانی قانون مربوطه طی مراحل شده است یا خیر.

از وقوع خشونت الی گزارش ابتدائی آن به یکی از نهادهای منع خشونت علیه زنان، بطور اوسط ۳۴.۴ روز وقت را گرفت. اما اگر ۹ قضیه ای که گزارش دهی آنها زمان بیشتر از ۲۵ روز را در بر گرفت در نظر گرفته نشوند، حد اوسط زمان گزارش [قضایای خشونت علیه زنان و دختران] به ۲.۳ روز کاهش می یابد. تقریباً تمام جرایم خشونت علیه زنان و دختران - ۷۹.۵ درصد - در قدم نخست به واحد حل منازعات خانوادگی پولیس ملی افغانستان گزارش داده شده اند. در سایر حالات، ۷.۷ درصد قضایا مستقیماً به خانونالی و ۵.۱ درصد قضایا به ریاست امور زنان گزارش داده شدند.

پس از ثبت جرم، واحد حل منازعات خانوادگی پولیس ملی حداوسط ۷.۳ روز نیاز داشت تا متهم را دستگیر نماید. به اساس ماده ۸۷ قانون اجراءات جزائی، پولیس ملی مکلف است که مظنون و دوسیه را

²¹ بطور مثال، به گزارش یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، تحت نام بی عدالتی و معافیت از مجازات: میانجیگری جرایم خشونت علیه زنان، می ۲۰۱۸ که در وبسایت ذیل قابل دسترس است، مراجعه شود:

<https://unama.unmissions.org/women%27s-rights-reports>

ظرف ۷۲ ساعت (سه روز) پس از توقیف به خارنوالی ارسال نماید. در قضایای که توسط یوناما مستند سازی شد، پس از توقیف، پولیس ملی افغانستان حداوسط ۶ روز - دو برابر زمانی که در قانون اجراءات جزائی تصریح شده - نیاز داشت تا قضیه را به خارنوالی منع خشونت علیه زنان راجع سازد. در بسا موارد، تاخیر از آن جهت رونما شد که پولیس ملی قضیه را به نهاد غیر از نهاد ذیصلاح در نظام عدلی مثلاً به خارنوال ولسوالی راجع ساخت که در نهایت به خارنوالی منع خشونت علیه زنان راجع گردید.

به اساس ماده ۱۰۰ قانون اجراءات جزائی، خارنوالی می تواند به منظور تکمیل تحقیق و تهیه صورت دعوا، متهم را در جرایم جنحه برای هفت روز و در جرایم جنایت برای مدت ۱۵ روز تحت توقیف قرار دهد. طبق قرار محکمه، مدت توقیف قبل از محاکمه در جرایم جنحه حداکثر تا ۲۰ روز و در جرایم جنایت تا ۶۰ روز تمدید شده می تواند. در رابطه با شش جرم جنایت که توسط یوناما مستند سازی شد، خارنوالان منع خشونت علیه زنان بطور متوسط طی ۳۶.۲ روز قضیه را به محکمه ابتدائیه راجع نمودند.²²

به اساس ماده ۱۰۱ قانون اجراءات جزائی، محکمه ابتدائیه می تواند متهم را حد اکثر برای مدت ۳۰ روز تحت توقیف نگهدارد. پس از ارجاع قضیه توسط خارنوالی، محکمه ابتدائیه بطور متوسط طی ۲۶.۲ روز در مورد قضایای که توسط یوناما مستندسازی گردید، فیصله صادر نمود.

در مجموع، ۷۸ جرم خشونت علیه زنان و دختران که توسط یوناما مستند سازی شد، بطور متوسط در مدت ۷۶ روز طی مراحل گردید که از درج شکایت الی فیصله محکمه [ابتدائیه] را شامل می شود. به رغم اینکه رسیدگی به قضایا در مطابقت با قانون اجراءات جزائی صورت گرفت، نهاد های منع خشونت علیه زنان باید تلاش کنند تا اطمینان حاصل شود که عدالت بدون تاخیر برای همه طرف های قضیه تامین می گردد.

۴. موضوعات مشخص قابل نگرانی

در جریان نظارت، یوناما مسایل نگران کننده ای مشخصی را پیرامون نحوه رسیدگی مسئولین نهادهای منع خشونت علیه زنان به قضایای و در کل دسترسی زنان به عدالت ملاحظه نمود. هر چند پیشرفت های در خصوص بعضی از این مسایل صورت گرفته است چون اکثراً مسایل اند که از مدت ها قبل وجود داشته و چندین بار از سوی یوناما و سایر فعالان حقوق زنان به عنوان مسائلی که نیازمند رسیدگی عاجل و فوری می باشند، مطرح شده است.²³

الف. توقیف خودسرانه زنان: [به اتهام] "فرار از منزل" و اقدام به زنا

علاوه بر بررسی اینکه چه تعداد جرایم خشونت علیه زنان و دختران توسط نهاد های منع خشونت علیه زنان ثبت شده اند، یوناما معلوماتی را در مورد آنچه "جرایم اخلاقی" گفته می شوند و ادعا می گردد که توسط زنان ارتکاب یافته، نیز جمع آوری نمود تا مشخص نماید که آیا این قضایا توسط نهادهای مذکور ثبت می شوند یا خیر.

²² جرایم جنایت علیه زنان و دختران که توسط یوناما مورد تحلیل قرار گرفت عبارت بودند از: قتل، تجاوز جنسی، مجبور ساختن به فحشاء، آتش زدن یا استفاده از مواد کیمیای یا سایر مواد خطرناک، فروش یا خرید به مقصد یا بهانه ازدواج، و بد دادن. یوناما دو جرم جنحه علیه زنان و دختران را نیز مورد تحلیل قرار داد که عبارت از ازدواج اجباری و ازدواج اطفال بودند. تعداد قضایای این نوع جرایم کمتر از آن بود که نتایج معنی دار از آن به دست آید. همچنان، یوناما قضایای مجبور ساختن به خود سوزی یا خودکشی یا استفاده از مواد زهری یا سایر مواد خطرناک و مجروحیت یا معلول ساختن را نیز ثبت کرد. این جرایم با توجه به وضعیت قضیه به عنوان جرایم جنایت یا جنحه مورد رسیدگی قرار می گیرند؛ یوناما معلومات کافی در اختیار نداشت تا نوعیت هر قضیه را مشخص سازد و از این جهت این قضایا را از آن منظر [شدت و خفت] مورد تحلیل قرار نداد. به اساس ماده ۳۱ قانون منع خشونت علیه زن، مجازات عمل جرمی انزوای اجباری کمتر از سه ماه حبس می باشد. از آنجائیکه این مدت حبس در کود جزا در نظر گرفته نشده است (به مواد ۲۸ - ۳۱، ۱۴۶، و ۱۴۷ مراجعه شود)، طبقه بندی آن واضح نمی باشد.

²³ بطور مثال، به کمیتهی محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان، جمع بندی ملاحظات در مورد سومین گزارش دورهای افغانستان، CEDAW/C/AFG/CO/3، ۲ مارچ ۲۰۲۰؛ گزارش گزارشگر ویژه کمیسیون حقوق بشر در مورد خشونت علیه زنان، عوامل و پیامد های آن روی وضعیت زنان و دختران در افغانستان، A/58/421، ۶ اکتوبر ۲۰۰۳، مراجعه شود.

مشاهده گردید که هر سه نهاد منع خشونت علیه زنان قضایای "فرار از منزل" را ثبت کردند: ریاست امور زنان ۱۵۹ قضیه، واحد های حل منازعات خانوادگی ۱۲۸ قضیه و خانونالی های منع خشونت علیه زنان ۹ قضیه را به ثبت نمودند. قضایای روابط جنسی خارج از نکاح (زنا) که به اساس فقره (۱) ماده ۶۴۳ کود جزا جرم انگاری شده، و "اقدام به زنا" نیز ثبت گردیده اند. ریاست امور زنان ثبت ۱۵ مورد، واحد های حل منازعات خانوادگی پولیس ملی ۳۵ مورد، و خانونالی منع خشونت علیه زنان ۶ مورد زنا یا اقدام به زنا را به ثبت رسانیدند.

آنچه که "فرار از منزل" گفته می شود، در افغانستان جرم انگاری نشده است. باوجود آن، هنگامی که زنان یا دختران از منزل شان بدون اجازه محرم^{۲۴} خارج می شوند یا در مورد موقعیت خود به خانواده های شان اطلاع نمی دهند، آنها بعضاً به اتهام "فرار از منزل" دستگیر شده و به جرم اقدام به زنا مورد پیگرد قرار می گیرند. اقدام به ارتکاب زنا در کود جزا جرم انگاری نشده ولی اکثراً به اساس فقره (۱) ماده ۶۴۳ و ماده ۴۷ که اقدام به ارتکاب جرایم را [تحت عنوان شروع به جرم] منع قرار می دهد، مورد پیگرد قرار می گیرد.

تعدادی از هدایات توسط نهاد های عدلی و قضائی در مورد پیگرد زنان برای "فرار از منزل" صادر شده است. در اپریل ۲۰۲۰، لوی خانونالی هدایتی را برای خانونالان صادر کرد که زنان نباید به اتهام "فرار از منزل" مورد پیگرد قرار گیرند زیرا این عمل در قوانین افغانستان جرم شمرده نمی شود. با آنهم، در آن هدایت آمده است که فرار به منظور ارتکاب جرم از این امر مستثنی می باشد. این تفکیک مبهم اجازه می دهد که زنان هنگام خارج شدن از خانه بدون محرم، به اتهام اقدام به زنا مورد پیگرد قرار گیرند.^{۲۵}

چندین بیانییه ستره محکمه در مورد این موضوع نیز مبهم می باشد. به طور مثال، ستره محکمه در دسمبر ۲۰۱۲ طی مکتوبی به اداره لوی خانونالی بیان داشت که فرار از منزل به منظور فرار از خشونت های خانوادگی و تلاش برای کسب مساعدت از نهادهای عدلی، موسسات عرضه خدمات حقوقی، یا اقارب جرم شمرده نمی شود. باوجود آن، در مکتوب همچنان آمده است که "فرار" از منزل برای هر دلیل به جز از فرار از خشونت باید به گونهی دیگر برخورد شده و مورد پیگرد قرار گیرد.^{۲۶}

یوناما یکبار دیگر تاکید می کند که توقیف و پیگرد عدلی زنان به اتهام "فرار از منزل" یا اقدام به زنا در مغایرت با مکلفیت های حقوق بشری افغانستان قرار دارد. این عمل تبعیض واضح علیه زنان بوده و نقض جدی حقوق شان مبنی بر آزادی تردد، حریمیت، و تساوی در مقابل قانون می باشد.^{۲۷}

ب. مجبور ساختن به خودسوزی یا خودکشی

یوناما ۴۰ قضیه را مستند سازی کرد که زنان به دلیل خشونت ها، مجبور به خودکشی یا خودسوزی شدند. طوریکه در فوق به ملاحظه رسید، ۴۲.۵ درصد این قضایا منجر به محکومیت متهم گردید. باوجود آن،

^{۲۴} شوهر، یا اقارب نزدیک و ذکور خانم (مانند پدر، برادر، ماما ها و کاکا ها و پسر خواهر یا برادر) که نکاح با آنها طبق احکام شرعی ممنوع می باشد.

^{۲۵} متحدالمال شماره ۹۲/۲۰۲ مورخ ۱۱ اپریل ۲۰۱۲ لوی خانونالی. موجود در بخش حقوق بشر یوناما.
^{۲۶} مکتوب شماره ۸۲۰/۳۲۷ مورخ ۳۱ دسمبر ۲۰۱۲ ستره محکمه. موجود در بخش حقوق بشر یوناما. برای بحث مفصل تر روی این موضوع، مراجعه شود به: گزارش یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، راه برای پیمودن: گزارش پیرامون تطبیق قانون منع خشونت علیه زن در افغانستان، سال ۲۰۱۳ که در وبسایت ذیل قابل دسترس می باشد:

<https://unama.unmissions.org/women%27s-rights-reports>

^{۲۷} فقره (و) ماده ۲، فقره (۱) ماده ۱۵ و فقره (۴) ماده ۱۵ کنوانسیون محو کلیه اشکال هر نوع تبعیض علیه زنان؛ مواد ۲، ۳، ۱۲، ۱۴، ۱۷ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی؛ کمیته حقوق بشر ملل متحد؛ تبصره عمومی شماره ۲۸: ماده ۳ (تساوی حقوق میان مرد و زن)، CCPR/C/21/Rev.1/Add.10، مورخ ۲۹ مارچ ۲۰۰۹، فقره های ۱۴، ۱۶. همچنان، مراجعه شود به: گزارش یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، راه که باید پیمود: گزارش پیرامون تطبیق قانون منع خشونت علیه زن در افغانستان، ۲۰۱۳؛ یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، عدالت از دیدگاه زنان افغانستان: قضایای خشونت علیه زنان در افغانستان که از طریق میانجیگری و فیصله محاکم حل و فصل شدند، ۲۰۱۵. قابل دسترس در وبسایت ذیل:

<https://unama.unmissions.org/women%27s-rights-reports>

در بسا موارد، گفته می شود که این زنان قبل از آسیب رساندن به خود یا اقدام به خودکشی، برای سال ها در معرض خشونت قرار داشتند. عدالت برای آنها باید مدت ها قبل تامین می شد.

در اکتوبر ۲۰۱۸، یک زن خود را توسط سلاحی که در خانه بود، از بین برد. اقارب قربانی اظهار داشتند که وی پنج سال قبل در ازدواج بدل، [بامردی] ازدواج کرد و پس از آن اکثراً توسط شوهرش مورد لطمه و کوب قرار می گرفت. یکبار خانواده آن زن به دلیل خشونت های زیاد او را به خانه خود بردند ولی شوهرش با بزرگان قوم به خانه آنها آمده و تعهد سپردند که خشونت را متوقف می سازد، در نتیجه زن مذکور را دوباره به خانه برد. به دلیل نبود مدارک، محکمه ابتدائیه شوهر را برائت داد. در مرحله استیناف، محکمه دوم او را مجرم شناخت و به شش سال حبس محکوم کرد.

در اپریل ۲۰۱۹، یک زن ۲۴ ساله به شکم خود شلیک کرده و از بین رفت. گفته می شود که دو سال قبل وی در یک ازدواج بدل، به نکاح مردی درآمد و پس از آن اکثراً از سوی پدر و مادر شوهرش مورد خشونت قرار می گرفت. قبل از این رویداد، آن زن خانه ی شوهرش را ترک کرده و به خانه پدر خود رفته بود. شوهرش که در ایران کار می کرد، به وی زنگ زد و او را تهدید کرده و به وی گفت که به زودی بر می گردد. پس از آن، او خود را کشت. در جریان پیگیری این رویداد، واحد حل منازعات خانوادگی پولیس ملی به یوناما گزارش داد که آنها دوسیه ی این قضیه را پیدا کرده نتوانستند.

در جون ۲۰۱۹، گفته می شود که یک زن ۲۰ ساله به دلیل خشونت های جدی و دوامدار از سوی شوهر و والدین شوهرش، به زندگی خود خاتمه داد. یکبار از شدت لطمه و کوب، هر دو پای آن خانم شکست. زن مذکور در منطقه ی تحت کنترل طالبان زندگی می کرد، و به رغم تقاضا برای کمک از رهبران محلی طالبان، وی دوباره به خانه ی شوهرش فرستاده شد.

این قضایا و رویداد های مشابه که توسط یوناما مستند سازی شد، نگرانی های جدی را در مورد دسترسی زنان به مسئولیت و عدالت در برابر خشونت ایجاد می کند. این واضح است که زنان زیادی احساس می کنند که برای فرار از خشونت، هیچ گزینه ی دیگری جز آسیب رساندن به خود یا خودکشی ندارند. این مشخصاً مایه ی نگرانی است که در بعضی موارد، خانواده یا اعضای جامعه از خشونت ها آگاهی دارند ولی همکاری لازم نمی کنند که این باعث می شود تا زنان بیشتر احساس تنهایی و بیچارگی کنند. این رویداد ها بیانگر بی اعتمادی عمیق به نظام عدالت رسمی می باشد.

ج. "قتل ناموسی"

یوناما ۲۲ مورد قتل را که به دلایل "ناموسی" ارتکاب یافته بود، به مستند سازی نمود. در ۱۵ مورد این رویدادها، مرتکبین یکی از اعضای نزدیک و ذکور خانواده ی قربانی بودند. به اساس کد جزاء²⁸، ناموس پس از این عامل مخففه در قضایای قتل محسوب نمی شود، و این اقدامی است که مورد استقبال قرار می گیرد. باوجود آن، ادامه ی این عمل بیانگر این اعتقاد در میان اعضای جامعه است که زنان مورد مجازات قرار داده شوند تا تمامیت نورم های فرهنگی، عنعنوی یا مذهبی و اجتماعی حفظ شود یا مجدداً تامین گردد. طوریکه در فوق ملاحظه شد، "قتل های ناموسی" ثبت شده، منجر به میزان پائین (۲۲.۷ درصد) محکومیت در مقایسه با میزان محکومیت در قتل های غیر "ناموسی" (۵۱ درصد) گردید.

در مارچ ۲۰۱۸، یک دختر ۱۷ ساله توسط پولیس ملی به اتهام فرار دستگیر و به ۹ ماه حبس محکوم شد. بعد از رهائی، موصوف به یکی از مراکز امن زنان منتقل شده و بعداً به والدینش تسلیم داده شد. گفته می

²⁸ ماده ۳۹۸ قانون جزای سال ۱۹۷۶ صراحت دارد شخصی که به اثر دفاع از ناموس زوجه یا یکی از محارم خود را در حالت تلبس به زنا یا وجود او را با شخصی غیر در یک بستر مشاهده و فی الحال هر دو با یکی از آنها را به قتل رسانده یا مجروح سازد، از جزای قتل و جرح معاف اما تعزیراً حسب احوال به حبس که از دو سال بیشتر نباشد، محکوم می گردد. هرچند، مواد ۱۲۵ و ۱۲۶ کد جزای سال ۲۰۱۸ دفاع از ناموس را دفاع "مشروع" دانسته، اما ماده ۱۲۹ تصریح می کند ارتکاب قتل عمد به اساس استعمال حق دفاع مشروع جواز ندارد به استثنای دفاع در برابر یکی از اعمالی مندرج ماده مذکور که شامل صیانت یا اعاده ای ناموس [عزت و آبرو] نمی شود.

شود که یک روز پس از رهائی، برادرش آن دختر را به قتل رسانید. پولیس ملی نتوانست متهم را دستگیر کند.

در اکتوبر ۲۰۱۹، یک دختر ۱۶ ساله به دلیل خشونت ها و برای اینکه خانواده اش او را بدون رضایت نامزد کرده و می خواستند او را به عقد نکاح در آورند، از خانه فرار کرد. دختر مذکور در یکی از پوستانه های تلاشی پولیس محلی متوقف و به خانواده اش برگردانده شد. روز بعد، گفته می شود که پدرش او را به ضرب گلوله به قتل رساند. نیروهای پولیس ملی به یوناما گزارش داد که نتوانست متهم را دستگیر کند.

در اپریل ۲۰۱۹، گفته شد که یک خانم ۲۸ ساله توسط برادر و پسر کاکایش به قتل رسید. طبق گزارشات، برادر و پسر کاکای دختر او را با دوست پسرش دیدند که در یک موتر سوار بودند. شام آنروز، گفته می شود که هر دو، آن دختر را در اطاق پدرش خفه کردند. متعاقباً، هر دو از محل فرار کرده و نیروهای پولیس ملی نتوانستند آن دو را دستگیر کنند. دوست پسر آن دختر موقتاً تحت توقیف قرار گرفته ولی بعداً برائت حاصل کرد.

در جنوری ۲۰۲۰، یک مرد دختر ۱۴ ساله خود و یک پسر ۱۶ ساله را به اتهام داشتن روابط جنسی به قتل رسانید. آن مرد که یک جنگسالار معروف محل بود، به خانهای والدین پسر رفته و برای جبران رابطه [پسر شان]، تقاضای پول کرده و خواست که یک دختر از خانواده پسر به عنوان بد به آنها داده شود. خانواده پسر داشتن رابطه [جنسی پسر شان] را رد کرده و گفتند که هیچ پولی برای پرداختن ندارند ولی در عوض یک دختر شان را به عنوان بد می دهند. مرد مذکور این پیشنهاد را نپذیرفت و پسر را به خانه خود برده و گفته می شود که پسر و دختر خود را به ضرب گلوله و با استفاده از تبر به قتل رسانید. آن مرد توسط پولیس ملی دستگیر شد ولی گفته می شود که بعداً به اساس میانجیگری توسط قومندان امنیه ولسوالی و ولسوال آن ولسوالی رها شد.

د. ازدواج اطفال

یوناما ۱۶ مورد ازدواج اطفال را مستند سازی نمود.²⁹ که تنها یک مورد آن منجر به محکومیت مرتکب شد. طوریکه قانون منع خشونت علیه زن اجازه می دهد، شش قضیه مورد انصراف شاکی قرار گرفت و سه قضیه به دلیل عدم حضور شاکی، مورد تعقیب قرار نگرفت. در سایر قضایا، یک متهم برائت حاصل کرد، دو قضیه از طریق میانجیگری حل و فصل شد، در دو قضیه متهم تا سه ماه پس از درج شکایت دستگیر نشده بود و یک قضیه بنا بر سایر دلایل حفظ گردید.

همچنان، یوناما دریافت که اکثریت مطلق موارد ازدواج اطفال از طریق خانواده دختران تنظیم یا مورد تأیید قرار می گیرند. این واقعیت نیست که از دخترانی که در مجموع آسیب پذیر اند و هیچ گونه منابع در اختیار ندارند، توقع برده شود تا خود شکایات شان را نزد مسئولین عدلی و قضائی درج کنند یا فشار های خانوادگی و اجتماعی را تحمل کرده و شکایت شان را تا ختم روند عدالت جزائی حفظ نمایند. با توجه به آسیب های فزینی و روانی ازدواج

با توجه به آسیب جدی فزینی و روانی ازدواج اطفال، این عمل جرمی باید به طور خودکار [بدون شکایت از سوی متضرر یا وکیل وی] مورد پیگرد عدلی قرار گیرد.

²⁹ ماده ۲۸ قانون منع خشونت علیه زن، ازدواج زنی را که به سن قانونی اهلیت ازدواج نرسیده باشد و بدون در نظر داشت ماده ۷۱ قانون مدنی صورت گیرد، منع نموده است. قانون مذکور سن قانونی ازدواج را تعیین نکرده است. اما فقره دوم ماده ۷۰ قانون مدنی تصریح میکند که دختر با تکمیل سن ۱۶ سالگی اهلیت ازدواج پیدا می کند. فقره یک ماده ۷۱ قانون مدنی تصریح میکند که ازدواج دختر که سن شانزده سالگی را تکمیل نکرده باشد، تنها توسط پدر یا محکمه دیصلاح صورت گرفته می تواند و فقره دوم ماده مذکور ازدواج دختری را که سن ۱۵ سالگی را تکمیل نکرده باشد، منع نموده است. به منظور این گزارش، یوناما قضایای ازدواجهای را که در آن سن ۱۸ سالگی مطابق کنوانسیون حقوق طفل تکمیل نگردیده است و براساس قانون منع خشونت علیه زن، گزارش شده اند، تحت عنوان قضایای ازدواج اطفال دسته بندی نمود. از شانزده قضیه مستند سازی شده توسط یوناما، در ۱۱ قضیه آن دختران پانزده ساله یا کمتر از آن بود.

اطفال،³⁰ این عمل جرمی باید به گونه‌ی خودکار [بدون درج شکایت از سوی متضرر یا وکیل وی] مورد پیگرد عدلی قرار گیرد.

در اکتوبر ۲۰۱۹، یک دختر ۱۶ ساله به زور توسط کاکایش که قیم وی بود، با یک مرد ۲۸ ساله به ازدواج داده شد. دختر مذکور به دلیل خشونت‌ها توسط شوهرش، از خانه فرار کرد. در نومبر ۲۰۱۹، شوهرش شکایتی علیه وی (به اتهام فرار از منزل) در ریاست حقوق درج کرد و قضیه به محکمه ولسوالی ارسال شد. محکمه نکاح را فسخ کرد مشروط بر اینکه دختر جبران خساره مالی شوهرش را بپردازد. هیچ مجازاتی برای جرم ازدواج طفل در نظر گرفته نشد چون دختر نتوانست رسماً شکایتی را درج نماید.

در ماه اکتوبر ۲۰۱۸، یک دختر ۱۰ ساله در ازدواج بدل توسط پدرش به نکاح یک مرد ۲۰ ساله درآمد. یک روز پس از ازدواج، دختر به دلیل خونریزی شدید که گفته می‌شود در نتیجه‌ی رابطه جنسی بود، به شفاخانه ولایتی منتقل شد و از اثر آن جان سپرد. از آنجائیکه خانواده مذکور در منطقه تحت کنترل طالبان زندگی می‌کرد، پولیس ملی گزارش داد که قادر به پیگیری این رویداد نیست.

ه. رسیدگی به قضایای تجاوز جنسی

انجام آزمایشات طبی

در اکثر قضایای تجاوز جنسی که توسط یوناما مستند سازی شد، قربانیان پس از گزارش جرم به یکی از نهاد های منع خشونت علیه زنان، برای آزمایشات طبی فرستاده شدند. این آزمایشات که به منظور تثبیت جراحات، جمع آوری شواهد طبی - حقوقی، و معالجه و مراقبت مناسب انجام می‌شوند، باید به اساس پروتوکول رسیدگی به خشونت های جنسیتی وزارت صحت عامه صورت گیرد.³¹

باوجود آن، چندین قضیه‌ی که توسط یوناما مستند سازی شد، نگرانی های جدی را در مورد برداشت مسئولین عدلی و قضائی از حقوق قربانی در خصوص چنین آزمایشات و هدف چنین آزمایشات به بار آورد. به نظر می‌رسد که زنان معمولاً پس از گزارش خشونت های جنسی، این گونه آزمایشات را بدون رضایت آگاهانه انجام می‌دهند.³² همچنان، زنان بعضاً چندین بار این گونه آزمایشات را انجام می‌دهند هر چند اجرات خوب حکم می‌کند که تعداد آزمایشات فزینی خجالت آور باید به حداقل آن کاهش داده شود. بر علاوه، پولیس و څارنوالان اکثراً تنها بالای [نتایج] این آزمایشات مانند علایم فزینی چون جراحات قابل دید، برای تعیین اینکه آیا خشونت جنسی صورت گرفته یا خیر، اتکاء می‌کنند. با انهم، این وظیفه کارمند صحتی نیست که در مورد اینکه آیا خشونت جنسی صورت گرفته یا خیر ابراز نظر نماید و از سوی دیگر جراحات در اکثر قضایای خشونت جنسی ممکن قابل دید نباشند.³³

³⁰ کمیته‌ی محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان و کمیته‌ی حقوق طفل، پیشنهادات عمومی مشترک شماره ۳۱ و شماره ۱۸ در مورد رفتار های مضر، CEDAW/C/GC/31-CRC/C/GC/18، ۱۴ نومبر ۲۰۱۴، فقره های ۲۰ - ۲۴؛ مجمع عمومی ملل متحد، شورای حقوق بشر، گزارش دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، جلوگیری و منع ازدواج اطفال، ازدواج قبل از وقت، و ازدواج اجباری، A/HRC/26/22، ۲ اپریل ۲۰۱۴، فقره ۱۰.

³¹ وزارت صحت عامه جمهوری اسلامی افغانستان، دفتر ساحوی سازمان جهانی صحت در افغانستان، و دفتر ملل متحد برای تساوی جنسیت و تقویت زنان، پروتوکول رسیدگی به خشونت های جنسیتی برای عرضه کنندگان خدمات صحتی در افغانستان، ۲۰۱۴، صفحه ۱۶، قابل دسترس در وبسایت ذیل:

<https://reliefweb.int/report/afghanistan/gender-based-violence-treatment-protocol-healthcare-providers-afghanistan>

³² در پروتوکول رسیدگی به خشونت جنسیتی، صفحه ۱۶ - ۱۷، آمده است که زنان باید در مورد هدف این آزمایشات، نحوه‌ی اجرای آن، و در خصوص محریمیت معلومات جمع آوری شده معلومات کامل داشته باشند. رضایت برای هر بخش از آزمایش باید به گونه جداگانه اخذ گردد و زنان حق دارند که با هر قسمت از آزمایش که با آن راحت نیستند، مخالفت نمایند.

³³ در صفحات ۱۶ - ۱۷، ۲۱، ۶۳ - ۶۵ پروتوکول رسیدگی به خشونت جنسیتی ملاحظه می‌شود که وقتی یک آزمایش در چوکات قضیه‌ی تجاوز جنسی صورت می‌گیرد، این کار نباید به منظور جمع آوری معلومات در مورد بکارت یا سابقه رابطه جنسی قربانی انجام شود و این وظیفه کارمند صحتی نیست تا تعبیر و تفسیر کند که آیا خشونت جنسیتی صورت گرفته یا خیر. خدمات صحتی و طبی باید به گونه‌ی فراهم شود که تعداد آزمایشات فزینی و مصاحبه های خجالت آور را که مریض باید انجام دهد، به حد اقل برساند. بر علاوه، پس از تجاوز جنسی، آسیب های قابل دید تنها در ۵۰ درصد قضایا وجود می‌داشته باشد.

معلومات پراکنده که توسط یوناما در جریان این نظارت به دست آمد، نشان می دهد که بعضی زنان و دختران که خشونت های جنسی را گزارش دادند، در معرض آزمایشات طبی قرار گرفتند تا وضعیت بکارت شان مشخص گردد. چنین آزمایشات هیچ مبنای طبی یا علمی ندارد و [اینگونه آزمایشات] به عنوان یک نوع خشونت جنسی، نقض جدی حقوق بشری محسوب می شود.³⁴

در نومبر ۲۰۱۸، یک دختر ۱۶ ساله پس از آنکه در شب عروسی توسط شوهرش متهم شد که باکره نیست، اظهار داشت که یک سال قبل مورد تجاوز جنسی قرار گرفت. موصوف توسط خانونالی منع خشونت علیه زنان برای آزمایشات طبی فرستاده شد و گفته می شود که [آزمایش ها] تأیید کرد که دختر مذکور مورد تجاوز قرار گرفته بود.

در جنوری ۲۰۱۹، یک دختر ۱۴ ساله به پولیس ملی گزارش داد که چندین بار توسط کاکای ۴۰ ساله اش مورد تجاوز جنسی قرار گرفت. خانونالی منع خشونت علیه زنان قربانی را دوبار به شفاخانه ولایتی برای اجرای آزمایش های طبی فرستاد و گفته می شود که [این آزمایشات] تجاوز جنسی را تأیید نکرد. قربانی برای اجرای تست دیگر به کابل فرستاده شد که گفته می شود در آنجا نیز تأیید نگردید که موصوف مورد تجاوز قرار گرفته است. در ماه جولای، خانونالی صورت دعوا را به محکمه ابتدائیه ارائه کرد و محکمه مذکور قضیه را به منظور کسب معلومات بیشتر از آزمایشات، مجدداً به خانونالی مسترد کرد. بعداً، محکمه در ماه اگست دایر شد و مرتکب مجرم شناخته شد.

در جولای ۲۰۱۹، یک مرد به پولیس ملی شکایت کرد که دخترش که یک بیوه است، از تقریباً یک سال بدینسو مکرراً از سوی برادر شوهرش مورد تجاوز قرار گرفت تا اینکه فرار کرده و به خانه پدرش آمده است. قربانی برای آزمایش های طبی فرستاده شد و در اخیر چنین استنباط شد که موصوف مورد تجاوز قرار نگرفته بلکه به رضایت عمل جنسی را انجام داده است. پولیس ملی قضیه را به ریاست حقوق ارسال کرد تا آن خانم با برادر شوهرش نکاح کند ولی آن مرد ناپدید شد.

در اپریل ۲۰۱۹، یک دختر ۱۲ ساله به ریاست امور زنان مراجعه کرد و اظهار داشت که چندین بار توسط یک مرد که از اقارب شان می باشد، مورد تجاوز قرار گرفته است. ریاست امور زنان موصوف را در امر گزارش قضیه به پولیس ملی همکاری کرد و او برای آزمایشات فرستاده شد و گفته می شود که هیچ آثار تجاوز جنسی به مشاهده نرسید. بعداً، خانونالی دوسیه را به دلیل عدم مدارک کافی حفظ کرد.

در اواسط نومبر ۲۰۱۹، والدین یک دختر ۱۵ ساله به پولیس ملی گزارش داد که دختر شان توسط یک مرد که دوستش او را به وی معرفی کرده بود، مورد تجاوز جنسی قرار گرفت. بعد از اینکه دوسیه به خانونالی منع خشونت علیه زنان ارسال شد، قربانی برای انجام آزمایشات طبی فرستاده شد و گفته می شود که [نتایج آزمایشات] نشان داد که آن دختر مورد تجاوز قرار نگرفته است. پیگرد قضیه به اساس آن (نتایج آزمایش) متوقف شد. طبق گزارشات، قربانی بعداً با متهم از دواج کرد.

تجاوز که به عنوان رابطه جنسی خارج از رابطه زوجیت مورد پیگرد قرار گرفت

حد اقل در هشت رویداد تجاوز جنسی که توسط یوناما مستند سازی شد، گزارش قربانی مبنی بر تجاوز جنسی از سوی خانونالی یا محکمه ابتدائیه به عنوان روابط جنسی خارج از رابطه زوجیت و با رضایت

³⁴ هر چند آنچه که "آزمایشات بکارت" گفته می شود، در فقره (۲) ماده ۶۴۰ کود جزا منع قرار داده شده است، اما یک استثناء وجود دارد که این آزمایش با رضایت خانم و طبق حکم محکمه دیصلاح انجام می شود. کمیته محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان مکرراً از افغانستان خواسته تا "آزمایش بکارت" را کاملاً ممنوع سازد. کمیته محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان: ملاحظات بایانی در مورد سومین گزارش دوره ای افغانستان، CEDAW/C/AFG/CO/3، ۲ مارچ ۲۰۲۰، بخش (ج) پاراگراف ۲۴. همچنان مراجعه شود به سازمان جهانی صحت، دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، و دفتر ملل متحد برای زنان، ممنوعیت از مایش بکارت: اعلامیه مشترک نهادهاء، ۲۰۱۸، که در وبسایت ذیل قابل دسترس است: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/275451/WHO-RHR-18.15-eng.pdf?ua=1> دکتوران حقوق بشر، آزمایش

بکارت و پرده بکارت: عدم موجودیت مبنای واقعی، علمی یا طبی، می ۲۰۱۵. قابل دسترس در: <https://phr.org/our-work/resources/virginity-and-hymen-testing-no-factual-scientific-or-medical-basis/>. گزارش گزارشگر ویژه در مورد شکنجه و سایر رفتار ها یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر آمیز، شورای حقوق بشر ملل متحد، نشست هفتم، A/HRC/7/3، ۷ جنوری ۲۰۰۸، فقره ۳۴.

طرفین (زنا) مورد رسیدگی قرار گرفت. در اکثر این قضایا، قربانیان بعداً به اساس فقره (۱) ماده ۶۴۳ کود جزا مورد تعقیب عدلی قرار گرفتند.

در اپریل ۲۰۱۹، یک خانم به پولیس ملی گزارش داد که یک مرد ۲۲ ساله دختر ۱۷ ساله او را مورد تجاوز جنسی قرار داده است. هرچند څارنوال منع خشونت علیه زنان مدعی شد که متهم مرتکب فعل تجاوز جنسی شده است، اما محکمه ابتدائیه وصف جرمی قضیه را زنا تشخیص داد و قربانی را مجرم شناخت. لازم به ذکر است که به اساس ماده ۶۴۸ کود جزا، روابط جنسی با فرد زیر سن قانونی^{۳۵} تجاوز جنسی محسوب می شود و هر نوع رضایت از سوی طفل غیر قابل اعتبار دانسته می شود.

احتمال قوی مبنی بر اینکه [شخص گزارش دهنده عمل جرمی] مجرم شناخته شود، تأثیرات منفی روی تمایل قربانی برای گزارش دادن خشونت های جنسی خواهد داشت.^{۳۶} هنگامی که فضای وجود داشته باشد که گزارش زنان مبنی بر خشونت جنسی معمولاً مورد اعتماد قرار نگیرد مگر اینکه او علایم فیزیکی چنین خشونت را آشکار سازد، دسترسی مصئون و واقع بینانه ی زنان به عدالت در جرایم خشونت جنسی شدیداً کاهش می یابد.

۵. نتیجه گیری

افغانستان پیشرفت های فزاینده ی در راستای تلاش ها برای حصول اطمینان از دسترسی زنان و دختران به عدالت در جرایم خشونت علیه زنان داشته است. قانون مهم منع خشونت علیه زن با یک دهه پیکار برای نهاد سازی و تلاش برای تغییر نگرش به حقوق زنان و دختران مبنی بر مصئونیت در برابر هر نوع خشونت، همراه بود. به نظر می رسد که گزارش دادن جرایم خشونت همانند میزان محکومیت ها، به آهستگی رو به افزایش است در حالیکه مراجعه به میانجیگری های غیر رسمی برای حل و فصل چنین جرایم به آهستگی رو به کاهش می باشد.

^{۳۵} ماده ۹۵ کود جزا، طفل را شخصی تعریف می کند که سن قانونی ۱۸ سالگی را تکمیل نکرده باشد. از این جهت، چنین برداشت می شود که اصطلاح "سن قانونی" در ماده ۶۳۸ باید مطابق به [ماده ۹۵ کود جزا] در نظر گرفته شود.

^{۳۶} طرز العمل ویژه ملل متحد، گروه کاری در مورد مسئله تبعیض در قانون و اجراءات، زنا به عنوان یک عمل جرمی حقوق بشری زنان را نقض می کند، اکتوبر ۲۰۱۲. کمیته محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان در یادداشت های جمع بندی ۲۰۲۰ خویش در مورد سومین گزارش دوره ای افغانستان طبق کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان با نگرانی ملاحظه کرد که زنان و دخترانی که قربانی تجاوز جنسی هستند، مجدداً به اتهام ارتاب جرم فعل زنا محکوم می شوند. توصیه می شود که افغانستان کود جزا را مورد بازنگری قرار داده و "جرایم اخلاقی" به شمول زنا را جرم زدائی نماید. به فقره های ۲۳ - ۲۴ CEDAW/C/AFG/CO/3 مورخ ۲ مارچ ۲۰۲۰ مراجعه شود.

باوجود آن، چالش‌ها یا بر جا باقی مانده است. به نظر می‌رسد که بهبودی دسترسی زنان و دختران به عدالت اکثراً در جرایمی که بیشتر جدی پنداشته می‌شوند مانند قتل و تجاوز جنسی، صورت گرفته است؛

در حالی که جرایمی که کمتر جدی محسوب می‌شوند، با جدیت کمتر از سوی نظام عدلی مورد رسیدگی قرار می‌گیرند. این مسئله ناشی از دیدگاهی است که اکثر خشونت‌ها علیه زنان و دختران مایه‌ی نگرانی دولت نبوده بلکه یک مشکل شخصی خانوادگی می‌باشد و موضوع فوق این دیدگاه را تقویت می‌بخشد.

بررسی یوناما برجسته می‌سازد که به چه تعداد زنان هنگامی که در معرض خشونت قرار می‌گیرند و احساس می‌کنند که هیچ گزینه‌ی منطقی برای فرار از این مشکل

ندارند، دست به خود سوزی یا خودکشی می‌زنند. این یک نگرانی جدی است که اکثر جرایم مندرج قانون منع خشونت علیه زن بدون درج یا حفظ شکایت از سوی قربانی به ویژه در جرایمی که باید به گونه‌ی خودکار تحت پیگرد قرار گیرند،

مورد رسیدگی قرار نمی‌گیرند. حکومت نباید این مسئولیت را به عهده قربانی بگذارد به ویژه در شرایطی که گزارش چنین جرایم ممکن قربانی، خانواده و اطرافیان او را در شرایط غیر معمول قرار داده و مصئونیت او را با چالش مواجه سازد. این مکلفیت مشخصاً در قضایای ازدواج اطفال، بسیار خطیر می‌باشد. بررسی یوناما برجسته می‌سازد که به چه تعداد زنان هنگامی که در معرض خشونت قرار می‌گیرند و احساس می‌کنند هیچ گزینه‌ی منطقی برای فرار از مشکل ندارند، دست به خودسوزی یا خودکشی می‌زنند.

برعلاوه، دستگاه عدالت جزائی کماکان زنان و دختران را به آنچه که "جرایم اخلاقی" گفته می‌شود، تحت توقیف قرار می‌دهد و مشخصاً آنها را به دلیل اینکه به تنهایی از منزل بیرون شدند، مورد پیگرد عدلی

قرار می‌دهد. به همین ترتیب، تعقیب عدلی قضایای تجاوز جنسی مشکل‌زا می‌باشد به ویژه اجرای آزمایشات طبی و احتمال هشدار به قربانیان مبنی بر اینکه اگر [جرایم را] گزارش دهند، به اتهام ارتکاب زنا مجازات خواهند شد. آزمایشات نسائی نامناسب و اجباری نیز خشونت جنسی محسوب شده می‌تواند و باید مورد پیگرد عدلی قرار گیرد. این نگرانی‌ها به دستگاهی اشاره می‌کند که قربانی محور نیست و به عوض محافظت و حمایت زنان، سیستم عدالت رسمی اکثراً آنها را مجدداً قربانی می‌سازد.

دستگاه عدلی و قضائی به عوض محافظت و حمایت از زنان، اکثراً آنها را دوباره قربانی می‌سازد. از آنجائیکه موعد بررسی برای تهیه این گزارش ختم شد، نخستین موارد کووید - ۱۹ در افغانستان در فبروری ۲۰۲۰ شناسائی شد. پس از آن زمان، بررسی‌های دوامدار که توسط یوناما صورت گرفت، نشان می‌دهد که قضایای خشونت علیه زنان و دختران افزایش یافته چنانچه مشکلات در گزارش دهی قضایا و دسترسی به مصئونیت‌ها افزایش پیدا کرده است که این امر بیانگر رویکرد جهانی در چهارچوب شیوع کرونا می‌باشد.³⁷ مشخصاً، در شرایط کنونی و در واقع هنگامی که گفتگوهای صلح افغانستان رو به جلو در حرکت است، این نهایت مهم است که دولت جمهوری اسلامی افغانستان به اولویت دادن به تلاش‌ها جهت محافظت زنان و دختران در برابر خشونت، حصول اطمینان از دسترسی آنها به عدالت، و به عدالت کشاندن مرتکبین، ادامه دهد. پیشرفت‌ها بسیار بطی بوده ولی واقعی می‌باشند. مهم این است که روند [پیشرفت] در جریان است.

³⁷ به گونه‌ی مثال، به پالیسی مختصر ملل متحد: تأثیرات کووید - ۱۹ بالای زنان، ۹ اپریل ۲۰۲۰، مراجعه شود.

۶. پیشنهادات

تعدیلات در چارچوب تقنینی

- قانون منع خشونت علیه زن تعدیل گردد تا صلاحیت مقامات برای تحقیق و تعقیب تمامی جرایم مندرج قانون مذکور گسترش یابد نه اینکه آنها منتظر درج شکایت از سوی قربانی باشد یا اینکه قربانی از شکایت خویش صرف نظر می کند یا خیر.
- تدابیر تقویت گردد تا اطمینان حاصل شود که زنان و دختران به گونه‌ی خودسرانه به اتهام "قرار از منزل" تحت توقیف قرار نمی گیرند.
- فقره (۲) ماده ۶۴۰ کود جزا مورد تعدیل قرار گیرد تا اطمینان حاصل گردد آنچه که "آزمایش بکارت" خوانده می شود، بدون استثناء جرم انگاری شود؛ همان قسمی که کمیته محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان پیشنهاد نمود، اطمینان حاصل گردد که نتایج چنین "آزمایشات" به عنوان مدرک در اجراءات جزائی مورد استفاده قرار نمی گیرد؛ آنانی که چنین "آزمایشات" را در مغایرت با کود جزاء انجام می دهند، مورد پیگرد عدلی قرار می گیرند.

تقویت اقدامات رسمی در برابر خشونت علیه زنان و دختران

- همانگونه که توسط کمیته محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان پیشنهاد شد، منابع برای واحد های حل منازعات خانوادگی در پولیس ملی افغانستان به ویژه از طریق افزایش تعداد افسران پولیس زن، افزایش یابد؛ فضای مصئون و محرم ایجاد گردد تا به قربانیان خشونت اطمینان داده شود که می توانند جرایم را با مصئونیت و صداقت گزارش دهند؛ اطمینان حاصل گردد که واحد های مذکور فضای کاری و تجهیزات دفتری جداگانه در اختیار دارند.
- تمام افسران پولیس ملی افغانستان و خائوالان منع خشونت علیه زنان باید پیرامون پروتوکول رسیدگی به خشونت های مبنی بر جنسیت افغانستان آموزش ببینند.
- حمایت و ساحه‌ی پوشش مراکز حمایوی زنان منجمله از طریق ارائه وجوه مالی از بودجه عادی دولت، گسترش داده شود تا اطمینان حاصل گردد که قربانیان خشونت پس از تجربه خشونت، به پناهگاه های امن دسترسی داشته و از مصئونیت کامل برخوردار هستند.
- حمایت از وکیل مدافع، کارکنان حقوقی، و شبکه های مساعدت های حقوقی گسترش داده شود تا قربانیان خشونت – به ویژه در مناطق روستائی و دور دست – اطمینان حاصل نمایند که به معلومات رایگان پیرامون حقوق شان و همچنان به مساعدت ها برای دستیابی به عدالت در برابر جرایم خشونت به شمول حق وکالت، دسترسی دارند.
- هماهنگی ساختاری و گزارشدهی عمومی در مورد جرایم خشونت علیه زنان و دختران و همچنان تطبیق قانون منع خشونت علیه زن به شمول ایجاد سیستم فعال مدیریت قضایا و [انکشاف] معیار واحد برای دسته بندی و گزارشدهی چنین جرایم، تقویت گردد. طوری که توسط کمیته محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان پیشنهاد شد، اطمینان حاصل گردد که گزارشدهی به اساس جنسیت، سن، قوم، گروه، معلولیت و رابطه میان قربانی و مرتکب، طبقه بندی می شود.